

แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนหัวบ้าน อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ Guidelines for Developing Cultural Tourist Destinations in Hua Ban Community, Mueang District, Prachuap Khiri Khan Province

วิภาณี เพื่อกบัวขาว¹ ฟาริดา ร่มพฤกษ์²

Wipavane Phuekbuakhoa¹ Farida Romphruek²

^{1,2}สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

^{1,2}Instructor in Public Administration Program, Faculty of Humanities

and Social Sciences, Phetchaburi Rajabhat University

E-mail: kung_pbru@hotmail.com

Received: 2019/07/05

Revised: 2020/04/29

Accepted: 2020/05/05

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ 1) ศึกษาองค์ประกอบเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนหัวบ้าน 2) ออกแบบเส้นทางแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนหัวบ้าน และ 3) แสวงหาแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนหัวบ้าน ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 396 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและและการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารระดับสูงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นักวิชาการด้านการท่องเที่ยว ประธานคณะกรรมการชุมชนหัวบ้าน จำนวน 9 คน ที่ได้จากการเลือกแบบเจาะจง โดยการวิเคราะห์เนื้อหาและพรรณนาความ

ผลการวิจัย พบว่า 1) องค์ประกอบเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนหัวบ้าน อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านสิ่งดึงดูดใจ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านการเข้าถึง มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ตามลำดับ 2) เส้นทางแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนหัวบ้าน อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ที่ผู้วิจัยได้นำเสนอนี้นักท่องเที่ยวสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม และความสะดวกของตน โดยผู้วิจัยได้นำเสนอเส้นทางท่องเที่ยว 2 เส้นทาง ดังนี้ เส้นทางท่องเที่ยวที่ 1 ได้แก่ ศาลหลักเมืองชุมชนหัวบ้าน อุทยานประวัติศาสตร์กองบิน 5 และเจ้าพ่อเขาล้อมหมวก ส่วนเส้นทางที่ 2 ศาลหลักเมืองชุมชนหัวบ้าน พิพิธภัณฑ์ชุมชน วิถีชีวิตความเป็นอยู่ชาวประมง และวัดเกาะหลัก และ 3) แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนหัวบ้านอำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้ดังนี้ (1) ควรมีการโฆษณาประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวผ่าน

ทางเทคโนโลยีการสื่อสาร (2) ควรส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนสร้างแหล่งเรียนรู้วิถีชีวิตและวัฒนธรรมประเพณี (3) ควรจัดเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงกันโดยใช้เรื่องราวทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตพื้นเมือง และ (4) ควรมีการสร้างเครือข่ายระหว่างหน่วยงานภาครัฐในท้องถิ่น ภาคเอกชน และชุมชนเพื่อการสร้างความรู้ความเข้าใจด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: องค์ประกอบ/ เส้นทางแหล่งท่องเที่ยว/ แนวทางพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

Abstract

The objectives of this study were to: 1) study the components of the cultural tourist destinations in Hua Ban Community, 2) design the cultural tourist destination routes in Hua Ban Community, and 3) find out the guidelines for developing the cultural tourist destinations in Hua Ban Community. This study was mixed-methods research. The quantitative data were collected using a questionnaire responded by 396 people in the municipality of Prachuap Khiri Khan Province. The statistics used for data analysis were percentage, mean, and standard deviation. The qualitative data were collected using a structured interview obtained from 9 key informants which consisting of chief executives of local administrative organizations, tourism scholars, and chairpersons of Hua Ban Community committee, which was a purposive sample by analyzing the content and describing.

The research results were as follows: 1) the components of the cultural tourist destinations in Hua Ban Community were overall at a high level. When considering each aspect ranked in descending by averages were attractions, facilities, and accessibility respectively, 2) the cultural tourist destination routes in Hua Ban Community which the researcher presented could be adjusted according to the tourists' suitability and convenience. The two suggested tourist routes were the route to visit the City Pillar Shrine of Hua Ban Community, the Wing 5 Historical Park, and the Khao Lom Muak God Shrine; and the other route was to visit the City Pillar Shrine of Hua Ban Community, the community museum, fishermen's lifestyle, and Koh Lak Temple, and 3) the guidelines for developing the cultural tourist destinations in Hua Ban Community were as follows: (1) there should be advertisements promoting tourist destinations using communication technology; (2) there should be a promotion for tourism development by which the community creating the learning resources of lifestyles and culture; (3) there should be an

arrangement of tourist routes connected by using cultural contents and local lifestyles; and
(4) there should be a network between the local government agencies, the private sector, and the community in order to create knowledge and understanding of sustainable tourism.

Keywords: Components/ Tourist route/ Tourist destinations development guidelines

บทนำ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวถือเป็นอุตสาหกรรมหลักที่มีความสำคัญซึ่งสามารถทำได้ให้กับประเทศไทยมากเป็นอันดับหนึ่งจึงอาจกล่าวได้ว่าการท่องเที่ยวมีความสำคัญโดยตรงต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศอันจะส่งผลให้ความเป็นอยู่ของประชาชนในประเทศดีขึ้นด้วย ดังนั้นรัฐบาลได้มีการพัฒนาองค์ประกอบหลายอย่างทางการท่องเที่ยวทั้งภาครัฐและภาคเอกชนควบคู่กันอีกทั้งการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยก็มีส่วนสำคัญในการประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยวให้เป็นที่รู้จักทั้งในประเทศและในระดับนานาชาติ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว มีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมไทยเป็นอย่างมาก เป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญนำมาซึ่งเงินตราต่างประเทศ การสร้างอาชีพ และการกระจายความเจริญไปสู่ทุก ๆ ภูมิภาค การท่องเที่ยวยังมีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานของการคมนาคมขนส่ง การค้า การลงทุนเมื่อประสบภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ การท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในการสร้างรายได้ให้กับประเทศสามารถช่วยให้เศรษฐกิจฟื้นตัวได้รวดเร็วกว่าภาคการผลิตและบริการอื่น ๆ อย่างไรก็ตาม อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีแนวโน้มการแข่งขันรุนแรงขึ้นตามลำดับ มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างรวดเร็วและมีความอ่อนไหวง่ายจากปัจจัยภายในและภายนอกประเทศโดยไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ (กุลจิรา เสาวลักษณ์จินดา. 2555) ประเทศไทยมีศักยภาพและโอกาสทางการท่องเที่ยวมากมาย ทั้งด้านทำเลที่ตั้งในการเป็นจุดศูนย์กลางของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ อุตสาหกรรมไมตรีของคนไทย โดยในปี พ.ศ. 2558 World Economic Forum: WEF ได้จัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขัน ด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 35 จาก 141 ประเทศทั่วโลก นอกจากนี้ การท่องเที่ยวของประเทศไทย ยังได้รับการคัดเลือกให้เป็นที่สุด ด้านการท่องเที่ยว ของโลกเนื่องจากความมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม และความหลากหลายของสถานที่ท่องเที่ยว ทั้งหมดนี้แสดงให้เห็นถึงศักยภาพและขีดความสามารถของประเทศไทย ในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยมระดับโลก (กรมการท่องเที่ยว. 2561)

จังหวัดประจวบคีรีขันธ์เป็นจังหวัดตอนใต้สุดของภาคกลาง มีลักษณะเป็นพื้นที่แคบคาบสมุทร ยาวลงไปทางใต้ สภาพพื้นที่ทั่วไปเป็นพื้นที่ราบเชิงป่าเขาบางตอนเป็นที่ราบต่ำ มีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวอุดมสมบูรณ์มาก ทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ชุมชนหัวบ้าน ตำบลประจวบคีรีขันธ์ อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

มีความโดดเด่นในเรื่องของวัฒนธรรม วิถีชีวิตในการดำรงชีวิต และการเป็นอยู่ร่วมกันกับคนในชุมชน ชุมชนหัวบ้าน ตั้งอยู่บน ถนนสุสุศัก ซึ่งเป็นถนนแห่งประวัติศาสตร์ที่มีเรื่องราวที่น่าสนใจทางประวัติศาสตร์ ตั้งแต่สมัยสงครามโลก ครั้งที่ 2 ซึ่งทหารอากาศ ตำรวจ และชาวประจวบคีรีขันธ์ ร่วมกันสู้รบกับกองทัพ ญี่ปุ่นที่ยกพลขึ้นบกที่อำเภอนาว เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2484 ถูกต่อต้านจากทหารไทย ชาวบ้าน แม้กระทั่ง เยาวชนลูกเสือ ดินแดนแห่งนี้จึงกลายเป็นพื้นที่ประวัติศาสตร์ถนนสายต่าง ๆ ในเขตเทศบาลเมือง ประจวบฯ จึงถูกตั้งชื่อขึ้นเทิดเกียรติแก่ผู้สละชีวิตเพื่อชาติ นอกจากนี้ยังมีการอนุรักษ์สภาพบ้านไม้ เก่าแก่ที่ตกทอดกันมารุ่นสู่รุ่นให้เป็นสิ่งคู่บ้านคู่เมืองควรค่าแก่การอนุรักษ์ไว้ ผู้คนส่วนใหญ่ทำประมง และค้าขาย มีวัฒนธรรมการกินเป็นลักษณะเฉพาะท้องถิ่น อาทิ อาหารสำหรับกินเล่นชื่อ "จับหลัก" ลักษณะเหมือนห่อหมกปลาทะเลที่นำมาปั้นติดกับไม้แล้วนำไปย่าง แกงส้มปลาเหียว และข้าวผัดสับปะรด เป็นต้น ขณะเดียวกันชุมชนหัวบ้านยังมีพิพิธภัณฑ์ที่จัดแสดงสิ่งของเก่าล้ำค่าที่หาได้ยากรวมถึง ภาพถ่ายบอกเล่าเรื่องราวความเป็นมาถึงวัฒนธรรมประเพณีตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และเรื่องราว วีรกรรมสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 บ้านเก่าเล่าประวัติศาสตร์ และวิถีชีวิตของชาวชุมชนหัวบ้าน อีกทั้งมี สินค้าและกิจกรรมบริการต่าง ๆ ได้แก่ การทำผ้ามัดย้อม การทำบายศรี และการทำพวงมะโหด แต่อย่างไรก็ตามชุมชนหัวบ้านเป็นชุมชนเก่าแก่ ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ มีมรดกทางวัฒนธรรม และมีแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงาม เป็นที่นิยมของชาวไทยและชาวต่างชาติที่จะมาท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น จึงเป็นเหตุให้ผู้วิจัยต้องการที่จะทำวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนหัวบ้าน อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อเป็นข้อมูลให้ประชาชนในชุมชนหัวบ้านและในชุมชนใกล้เคียง ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาร่วมกันขับเคลื่อนและส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ทางการท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรมชุมชนหัวบ้านควรค่าแก่การเผยแพร่ให้นักท่องเที่ยวได้รับทราบ รวมถึงการศึกษาเรียนรู้วิถีชีวิต ของชาวชุมชนหัวบ้านเส้นทาง 800 เมตร บนถนนสายนี้ ซึ่งเป็นจุดเด่นที่นักท่องเที่ยวจะได้มาศึกษาเรียนรู้ จากเจ้าของบ้านที่พร้อมเปิดให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัส และยังเป็นการสร้างเส้นทางท่องเที่ยวเพื่อให้เกิด การสร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชน ตลอดจนเป็นการหนุนเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้อยู่คู่ชุมชน ตลอดไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนหัวบ้าน อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
2. เพื่อออกแบบเส้นทางแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนหัวบ้าน อำเภอเมือง จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์
3. เพื่อแสวงหาแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนหัวบ้านอำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 539,534 คน (ที่มา: สำนักงานทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองประจวบคีรีขันธ์)

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ ประชาชนที่อาศัยอยู่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนใช้วิธีการเลือกแบบบังเอิญ จำนวน 396 คน

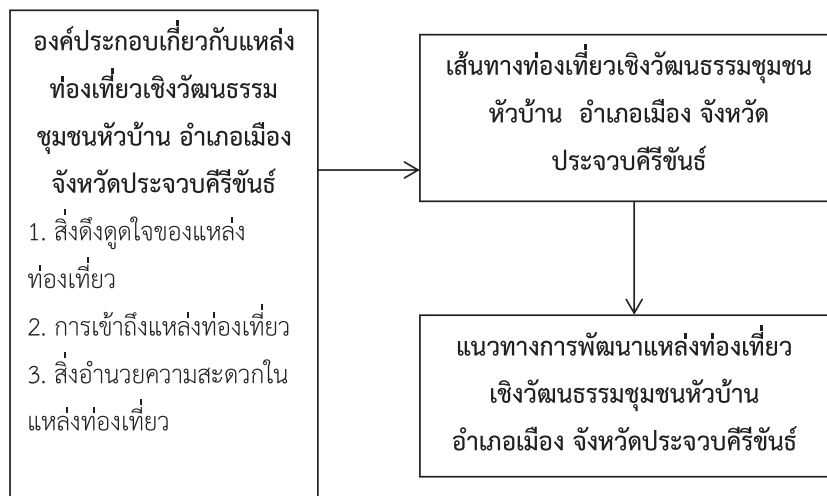
การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 9 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารระดับสูงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 3 คน นักวิชาการด้านการท่องเที่ยว จำนวน 3 คน และประธานคณะกรรมการชุมชนหัวบ้าน จำนวน 3 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ คือ องค์ประกอบเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนหัวบ้าน อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ตัวแปรตาม คือ แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนหัวบ้าน อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมผสาน มีรายละเอียด ดังนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล ตอนที่ 2 องค์ประกอบเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ชุมชน และตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนหัวบ้าน อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล ตอนที่ 2 องค์ประกอบเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนและตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนหัวบ้าน อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การวิจัยเชิงปริมาณ ทำการเก็บแบบสอบถามกับประชาชนในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชน ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ ใช้วิธีการเลือกแบบบังเอิญ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 396 คน

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยการเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ ผู้บริหารระดับสูงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นักวิชาการด้านการท่องเที่ยว ประธานคณะกรรมการชุมชนหัวบ้าน จำนวน 9 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างในประเด็นที่เกี่ยวกับองค์ประกอบเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนเพื่อออกแบบเส้นทางแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนหัวบ้าน อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และนำผลการสังเคราะห์มาแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนหัวบ้าน อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เก็บข้อมูลในระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2561 จนถึงวันที่ 25 เมษายน 2562

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิจัยเชิงปริมาณ ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม โดยนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพ เลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60 - 1.00 และหาค่าความเชื่อมั่นที่ 0.95 ซึ่งว่ายอมรับได้ (สรายุทธ์ กันหลง. 2555) การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งมีเกณฑ์ในการกำหนดค่าน้ำหนักของการประเมินเป็น 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (ธานินทร์ ศิลป์จารุ. 2557, หน้า 75) แบ่งค่าเฉลี่ยของระดับความสำคัญ ดังนี้

4.50-5.00	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
3.50-4.49	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
2.50-3.49	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
1.50-2.49	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
1.00-1.49	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาจากสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารระดับสูงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นักวิชาการด้านการท่องเที่ยว

ประธานคณะกรรมการชุมชนหัวบ้าน จำนวน 9 คน ในประเด็นที่เกี่ยวกับองค์ประกอบเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนเพื่อออกแบบเส้นทางแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนหัวบ้าน อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์และนำผลการสังเคราะห์มาแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนหัวบ้าน อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยมีกระบวนการดำเนินการด้วยการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยร่วมปฏิบัติการกับกลุ่มเป้าหมาย

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนหัวบ้านอำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีผลการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนหัวบ้าน อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ตารางที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับองค์ประกอบเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนหัวบ้าน อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

องค์ประกอบเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนหัวบ้าน อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์		$\bar{x}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ	อันดับ
1.	ด้านสิ่งดึงดูดใจ	4.52	0.61	มาก	1
2.	ด้านการเข้าถึง	4.39	0.52	มาก	3
3.	ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	4.43	0.57	มาก	2
เฉลี่ย		4.45	0.56	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า องค์ประกอบเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนหัวบ้าน อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.45$, S.D. = 0.56) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านสิ่งดึงดูดใจ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x} = 4.52$, S.D. = 0.61) รองลงมา คือ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ($\bar{x} = 4.43$, S.D. = 0.57) และด้านการเข้าถึง มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{x} = 4.39$, S.D. = 0.52) ตามลำดับ

2. เพื่อออกแบบเส้นทางแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนหัวบ้าน อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารระดับสูงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นักวิชาการด้านการท่องเที่ยว ประธานคณะกรรมการชุมชนหัวบ้าน จำนวน 9 คน ในประเด็นที่เกี่ยวกับองค์ประกอบเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนเพื่อออกแบบเส้นทางแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนหัวบ้าน อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สามารถสังเคราะห์จากแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพและคำนึงถึงความต้องการของนักท่องเที่ยว ระยะเวลา ค่าใช้จ่าย รายได้

ของนักท่องเที่ยว ตลอดจนสภาพพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยว การเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว โดยออกแบบเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนหัวบ้าน อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ของแต่ละเส้นทางได้ 2 เส้นทางดังนี้

เส้นทางท่องเที่ยวที่ 1 ได้แก่ ศาลหลักเมืองชุมชนหัวบ้าน อุทยานประวัติศาสตร์กองบิน 5 และเจ้าพ่อเขาล้อมหมวก

เส้นทางที่ 2 ศาลหลักเมืองชุมชนหัวบ้าน พิพิธภัณฑ์ชุมชน วิถีชีวิตความเป็นอยู่ชาวประมง และวัดเกาะหลัก

3. เพื่อแสวงหาแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนหัวบ้านอำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จากการวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค โดยมีกระบวนการดำเนินการด้วยการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยร่วมปฏิบัติการกับกลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนหัวบ้านอำเภอเมือง ผู้วิจัยจึงวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนหัวบ้าน อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้ดังนี้ 1) ควรมีการโฆษณาประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวผ่านทางเทคโนโลยีการสื่อสารที่มีการพัฒนา 2) ควรส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนสร้างแหล่งเรียนรู้วิถีชีวิต วัฒนธรรมประเพณี และการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น 3) ควรจัดเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงกันโดยใช้เรื่องราวทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตพื้นเมือง ตลอดจนดูแลความปลอดภัยในการลงพื้นที่ และ 4) ควรมีการสร้างเครือข่ายระหว่างหน่วยงานภาครัฐในท้องถิ่น ภาคเอกชน และชุมชนเพื่อการสร้างความรู้ความเข้าใจด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

สรุปผลการวิจัย

1. องค์ประกอบเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนหัวบ้าน อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านสิ่งดึงดูดใจ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านการเข้าถึง มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ตามลำดับ

2. เส้นทางแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนหัวบ้าน อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า มี 2 เส้นทาง ดังนี้ เส้นทางท่องเที่ยวที่ 1 ได้แก่ ศาลหลักเมืองชุมชนหัวบ้าน อุทยานประวัติศาสตร์กองบิน 5 และเจ้าพ่อเขาล้อมหมวกและ เส้นทางที่ 2 ศาลหลักเมืองชุมชนหัวบ้าน พิพิธภัณฑ์ชุมชน วิถีชีวิตความเป็นอยู่ชาวประมง และวัดเกาะหลัก

3. แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนหัวบ้าน อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า 1) ควรมีการโฆษณาประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวผ่านทางเทคโนโลยีการสื่อสารที่มีการพัฒนา 2) ควรส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนสร้างแหล่งเรียนรู้วิถีชีวิต วัฒนธรรม

ประเพณี และการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น 3) ควรจัดเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงกันโดยใช้เรื่องราวทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตพื้นเมืองตลอดจนดูแลความปลอดภัยในการลงพื้นที่ และ 4) ควรมีการสร้างเครือข่ายระหว่างหน่วยงานภาครัฐในท้องถิ่น ภาคเอกชน และชุมชนเพื่อการสร้างความรู้ความเข้าใจด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

อภิปรายผลการวิจัย

1. องค์ประกอบเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนหัวบ้าน อำเภอมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านสิ่งดึงดูดใจ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านการเข้าถึงมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Collier & Harraway. (1997) กล่าวว่า แหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ ประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก 3 ประการ หรือ 3 As ได้แก่ 1) สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) ที่เกิดจากสถานที่ (Site) หรือเหตุการณ์ (Event) โดยสถานที่อาจเกิดจากธรรมชาติหรือมนุษย์สร้างขึ้นแต่เหตุการณ์ที่น่าประทับใจเกิดจากมนุษย์เป็นผู้สร้างขึ้น 2) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) หมายถึงบริเวณพื้นที่และโครงสร้าง สิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ ที่สร้างขึ้นรองรับกิจกรรมของผู้มาเยือนและกิจกรรมในการบริหารจัดการพื้นที่ สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวการก่อสร้างปัจจัยพื้นฐาน เช่น ระบบขนส่ง ระบบสื่อสาร ระบบสาธารณูปโภค ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับนักท่องเที่ยวเพราะจะช่วยให้นักท่องเที่ยวได้รับความสะดวกสบายและเป็นการสร้างภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวด้วย และ 3) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) ซึ่งจะต้องมีระบบขนส่งประกอบด้วย เส้นทาง ยานพาหนะ และผู้ประกอบการขนส่งเพื่อลำเลียงคนและสิ่งของไปยังจุดหมายปลายทาง

2. เส้นทางแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนหัวบ้าน อำเภอมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์สามารถนำเสนอปรับเปลี่ยนได้ตาม ความเหมาะสม และความสะดวกของตนได้ 2 เส้นทาง ดังนี้ เส้นทางท่องเที่ยวที่ 1 ได้แก่ ศาลหลักเมืองชุมชนหัวบ้าน อุทยานประวัติศาสตร์กองบิน 5 และเจ้าพ่อเขาล้อมหมวก เส้นทางที่ 2 ศาลหลักเมืองชุมชนหัวบ้าน พิพิธภัณฑ์ชุมชน วิถีชีวิตความเป็นอยู่ชาว ประมงและวัดเกาะหลัก สอดคล้องกับแนวคิดของเทิดชาย ช่วยบำรุง (2551) ซึ่งกล่าวไว้ว่า ภายในแหล่งท่องเที่ยวมีสถานที่ท่องเที่ยวหลายแห่งที่มีกิจกรรมที่ทำให้นักท่องเที่ยวได้เข้ามามีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวอย่างสมบูรณ์แบบ เช่น การเดินป่า การปั่นจักรยาน การศึกษาธรรมชาติ การพายเรือ การถ่ายรูป เป็นต้น

3. แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนหัวบ้าน อำเภอมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้ดังนี้ 1) ควรมีการโฆษณาประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวผ่านทางเทคโนโลยีการสื่อสารที่มีการพัฒนา 2) ควรส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนสร้างแหล่งเรียนรู้วิถีชีวิตวัฒนธรรมประเพณี และการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น 3) ควรจัดเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงกันโดยใช้

เรื่องราวทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตพื้นเมืองตลอดจนดูแลความปลอดภัยในการลงพื้นที่ และ 4) ควรมีการสร้างเครือข่ายระหว่างหน่วยงานภาครัฐในท้องถิ่น ภาคเอกชน และชุมชนเพื่อการสร้างความรู้ความเข้าใจด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธนธรณ์ ศรีสวัสดิ์ (2552) ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวตลาดน้ำคลองลัดมะยม เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวและศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว ซึ่งเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ผลการศึกษา พบว่า ความต้องการของนักท่องเที่ยวโดยภาพรวมแล้วนักท่องเที่ยวพึงพอใจในการมาเที่ยวตลาดน้ำคลองลัดมะยมในระดับมาก แต่มีความต้องการให้ทางตลาดน้ำขยายพื้นที่สำหรับที่จอดรถเพิ่มขึ้น ส่วนแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวตลาดน้ำคลองลัดมะยม เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ข้อเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวตลาดน้ำคลองลัดมะยม 4 แนวทาง คือ แนวทางการพัฒนาขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว แนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว แนวทางการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยว และแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เช่น สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา ควรประสานหรือร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เช่น สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา ควรมีการสร้างเครือข่ายและการประเมินสถานะของการท่องเที่ยวในทุกปี เพื่อส่งเสริมให้การท่องเที่ยวที่สามารถดำเนินการธุรกิจให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น และให้การช่วยเหลือการท่องเที่ยวที่ประสบปัญหาด้านการบริหารจัดการ ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อตกลง และมาตรการที่กำหนดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนนั้น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการท่องเที่ยว.(2561). แผนยุทธศาสตร์พัฒนาการท่องเที่ยว พ.ศ. 2561–2564. กรุงเทพฯ: วีไอพี ก๊อปปี้ปรินต์.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2554). แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2559. กรุงเทพฯ: กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- กุลจิรา เสาวลักษณ์. (2555). การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยว กรณีศึกษา อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการทั่วไป คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

- สำนักงานจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ . (2560). **แผนพัฒนาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 5 ปี (2561-2565) รอบปี พ.ศ. 2563, จังหวัดประจวบคีรีขันธ์.**
- สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2559). **แผนพัฒนาการท่องเที่ยว ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560-2564).** กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- เทิดชาย ช่วยบำรุง. (2551). **การท่องเที่ยวไทยนานาชาติปี พ.ศ. 2551.** กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวไทย.
- ธนธรรณ ศรีสวัสดิ์ (2552). **แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวตลาดน้ำคลองลัดมะยม เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร.** กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2557). **การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS.** นนทบุรี: เอส.อาร์.พรินติ้ง แมสโปรดักส์.
- สรายุทธ กันหลง. (2555). **การทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม.** สืบค้นเมื่อ 27 มีนาคม 2561, จาก <http://www.ipernity.com/blog/248956/424773>.
- Collier and Harraway. (1997). **Principles of Tourism.** Auckland: Longman Paul Ltd.